

Dosarul nr. 2ra-317/23

2-21144667-01-2ra-27022023

Instanța de fond: Judecătoria Chișinău, sediul Centru – M. Țurcan

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău – I. Țurcan, L. Pruteanu, I. Cotruță

## DECIZIE

14 februarie 2024

mun. Chișinău

### Curtea Supremă de Justiție

Completul de judecată, în componența

Președinte, judecător

Judecători

Aliona Miron

Ion Malanciuc

Diana Stănilă

examinând recursurile declarate de către avocatul Vitalie Tihon, în interesele lui Alexandru Savva, de către Inspectoratul General al Poliției și Inspectoratul Național de Securitate Publică,

în cauza civilă, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Alexandru Savva împotriva Ministerului Justiției, Inspectoratului General al Poliției și Inspectoratului Național de Securitate Publică cu privire la constatarea încălcării dreptului de a nu fi tras ilegal la răspundere contravențională, constatării încălcării dreptului la prezumția nevinovăției admise prin întocmirea procesului-verbal cu privire la contravenție și a deciziei de sancționare, repararea prejudiciului material, moral și compensarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 31 ianuarie 2023 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a menținut hotărârea din data de 30 iunie 2022 și încheierea din 04 octombrie 2022 ale Judecătoriei Chișinău, sediul Centru,

constată:

La 28 septembrie 2021, Alexandru Savva a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției, Inspectoratului Național de Securitate Publică, prin care a solicitat constatarea încălcării dreptului de a nu fi tras ilegal la răspundere contravențională, constatarea lezării dreptului la prezumția nevinovăției admise prin întocmirea în privința sa a procesului-verbal nr. MAI 04704870 din 08 iulie 2019 și a deciziei de sancționare, încasarea din contul Inspectoratului Național de Securitate Publică a prejudiciului moral în mărime de 10 000 lei, ca rezultat a tragerii ilegale la răspundere contravențională și încasarea tuturor cheltuielilor suportate în cauza dată.

În motivarea acțiunii, Alexandru Savva a invocat că, la 08 iulie 2019, colaboratorii Inspectoratului Național de Patrulare au întocmit procesul-verbal de constatare a preinsei fapte pe semnele contravenției, prevăzute de art. 236, alin. (2) din Codul contravențional, fiind emisă în acest sens o decizie de sancționare, care a fost contestată. Prin hotărârea din 19 martie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana, menținută prin decizia din 05 noiembrie 2020 a Curții de Apel Chișinău, s-a încetat procesul contravențional intentat în baza procesului-verbal din 08 iulie 2019 de constatare a faptei contravenționale și sancționată de art. 236, alin.(2) din Codul contravențional, din motivul lipsei faptei contravenției, circumstanță ce a dus la reabilitarea de drept.

Reclamantul a susținut că, prin prisma faptului anulării procesului-verbal nr. MAI 04704870 din 08 iulie 2019 și a deciziei de sancționare, poate cere constatarea încălcării dreptului de a nu fi tras ilegal la răspunde contravențională. Or, circumstanțele în care aceste acte au fost întocmite și apoi anulate, reprezintă o încălcare esențială a drepturilor și libertăților constituționale ale sale, în condițiile în care art. 21 din Constituția Republicii Moldova garantează prezumția nevinovăției, iar fapta de care a fost acuzat, în sensul art. 6 din CEDO, constituie „acuzatie în materie penală”.

Alexandru Savva a pretins că a fost tras ilegal la răspundere contravențională. În așa mod, i-au fost încălcate grav precum și limitate mai multe drepturi fundamentale și anume prezumția nevinovăției, inviolabilitatea, dreptul la libertate și siguranța individuală, garantate de art. 5, art. 6 din CEDO, articolele 20-21 din Constituție, art. 1, alin. (2 - 3), art. 8, art. 10 și art. 11 din Codul de procedură penală.

De asemenea, a menționat că legislația în vigoare acordă dreptul persoanei sancționate contravențional, contrar prevederilor legale, de a pretinde repararea prejudiciului cauzat prin condamnare ilegală. La admiterea contestațiilor împotriva actelor întocmite de autoritatea competentă, în esență, s-a constatat ignorarea prevederilor legale de către agentul constatat, iar acțiunile acestuia în sensul legii, pot fi calificate ca fiind contrare normelor legale.

Reclamantul a afirmat că în cadrul examinării cauzei contravenționale a beneficiat de servicii de asistență juridică din partea CA „Vitalie Tihon”, pentru serviciile cărui a achitat suma de 3 000 lei, conform bonului de plată seria PL nr. 238902 din 04 martie 2020. Drept urmare, a pretins încasarea prejudiciului material sub forma cheltuielilor de asistență juridică suportate în cauza contravențională.

În rezultatul acțiunilor organelor de drept, reclamantul a menționat că a avut de suferit mult din punct de vedere psihologic. Printre blocajele emoționale care au influențat sănătatea psihologică și care își produc în continuare efectul, sunt stresul, nervozitatea, bulversarea interioară și neliniștea, anxietate cauzată de incertitudinea creată de organele de drept, suferințe psihice, nervi, griji, afectare sufletească și spirituală, oboseală, dificultăți, demoralizare, descurajare, limitare de a se bucura de plăcerea vieții, de satisfacții spirituale și materiale, disconfort psihologic, dificultatea în depășirea obstacolelor impuse din cauza ignorării intenționate de reprezentanții organelor de drept a legislației în vigoare. Calitatea de contravenient în cadrul procedurilor contravenționale, i-a creat o stare de neliniște și nesiguranță cu privire la parcursul procesului contravențional, inclusiv prin prisma măsurilor de constrângere în procesul contravențional, precum și a eventualului rezultat. Însăși faptul că organele statului te învinuiesc de acțiuni ilegale pe care nu le-ai comis, fiind luate și în considerare multitudinea hotărârilor CtEDO în care Statul RM a fost recunoscut vinovat de încălcarea drepturilor omului la faza de urmărire penală/contravențională, i-au motivat frică de siguranță, reputația și libertatea sa. În circumstanțele speței, este indubitabil că, i-au fost cauzate suferințele psihice, prin faptul că a fost învinuit pe nedrept pentru săvârșirea unei contravenții/infracțiuni. De altfel, suferințele psihice suportate se manifestă și prin faptul că acesta a fost învinuit pentru acțiuni care s-au dovedit că nu au avut loc. Drept urmare, este îndreptățit la repararea prejudiciului moral cauzat prin tragerea ilegală la răspundere contravențională/penală, estimat la suma de 10 000 lei, având în vedere principiile compensării echitabile și rezonabile a prejudiciului moral, suferințele morale cauzate, starea de stres și frustrare. Mărimea

prejudiciului este în măsură de a atenua suferințele psihice cauzate, care este una echitabilă și suficientă pentru prejudiciul moral suferit.

Prin cererile de modificare și concretizare a pretențiilor, Alexandru Savva a concretizat pârâții în proces, fiind indicat suplimentar Inspectoratul General al Poliției, solicitând constatarea încălcării dreptului de a nu fi tras la răspundere contravențională ilegală în cadrul procedurii contravenționale, constatarea lezării dreptului la prezumția nevinovăției admise prin întocmirea în privința sa a procesului-verbal din 08 iulie 2019 și a deciziei de sancționare de către agentul constator din cadrul Inspectoratului Național de Patrulare, încasarea, în mod solidar, din contul Inspectoratului General al Poliției și al Inspectoratului Național de Securitate Publică a prejudiciului moral în sumă de 10 000 lei, ca rezultat a tragerii ilegale la răspundere contravențională în temeiul procesului-verbal din 08 iulie 2019 și deciziei de sancționare, a prejudiciului material în mărime de 3 000 lei, ce constituie cheltuieli de asistență juridică suportate în cadrul cauzei contravenționale și a tuturor cheltuielilor suportate în cauza dată, în special a cheltuielilor de asistență juridică pentru serviciile prestate pentru instanța de fond, în mărimea lor, real suportată, de 3 000 lei, conform dovezilor prezentate în acest sens.

Prin hotărârea din 30 iunie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru s-a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de Alexandru Savva, s-a încasat de la Inspectoratul Național de Securitate Publică în beneficiul lui Alexandru Savva suma de 2 000 lei, cu titlu de prejudiciu moral, ca rezultat al tragerii ilegale la răspundere contravențională, suma de 3 000 lei, cu titlu de prejudiciu material (cheltuieli de asistență juridică suportate în cadrul examinării cauzei contravenționale), iar în total suma de 5 000 lei. În rest, cererea de chemare în judecată depusă de Alexandru Savva împotriva Inspectoratului Național de Securitate Publică a fost respinsă, ca fiind nefondată. Cererea de chemare în judecată depusă de Alexandru Savva împotriva Ministerului Justiției și Inspectoratului General de Poliție cu privire la constatarea faptului încălcării dreptului de a nu fi tras la răspundere contravențională ilegală, constatarea faptului lezării dreptului la prezumția nevinovăției admise prin întocmirea în privința reclamantului a procesului-verbal cu privire la contravenție, și a deciziei de sancționare, încasarea prejudiciului moral, material și a cheltuielilor de judecată, a fost respinsă ca fiind nefondată. (f.d.119,132-139, vol.I)

Prin încheierea din 04 octombrie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru s-a respins ca fiind neîntemeiată cererea lui Alexandru Savva cu privire la emiterea unei hotărâri suplimentare.(f.d. 178-180, vol.I)

Având în vedere dezacordul cu hotărârea din 30 iunie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, Inspectoratul General al Poliției, Inspectoratul Național de Securitate Publică și Alexandru Savva, au contestat-o cu apel.(f.d.126,129, vol.I)

Prin decizia din 31 ianuarie 2023 a Curții de Apel Chișinău s-au respins cererile de apel depuse de Inspectoratul General al Poliției, Inspectoratul Național de Securitate Publică și de Alexandru Savva, s-a menținut hotărârea din 30 iunie 2022 și încheierea din 04 octombrie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru. (f.d. 220,221-239, vol.I)

La 01 februarie 2023, prin intermediul oficiului poștal Alexandru Savva, reprezentat de avocatul Vitalie Tihon, a depus recurs împotriva deciziei din 31 ianuarie 2023 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel în partea respingerii apelului său, casarea hotărârii instanței de fond în partea respingerii acțiunii, cu pronunțarea unei noi hotărâri de admitere integrală a cererii de chemare în judecată. (f.d.1-19,vol.II)

În motivarea recursului Alexandru Savva, reprezentat de avocatul Vitalie Tihon, a reiterat circumstanțele de fapt și de drept indicate în cererea de chemare în judecată, menționând că instanțele de judecată nu au stabilit toate circumstanțele care au importanță pentru soluționarea cauzei, au încălcat normele de drept material și de drept procedural.

Recurentul a susținut că prejudiciului moral pretins spre încasare, urmează să fie proporțional suferințelor suportate, implicit având în vedere sumele dispuse spre încasare de CtEDO, precum și de practica națională.

În opinia recurentului cuantumul prejudiciului moral, încasat de instanțele de judecată este vădit disproporționat și diminuat în raport cu circumstanțele stabilite la caz, or, la determinarea cuantumului prejudiciului urmează să se respecte criteriul echității, care presupune că, despăgubirile pentru prejudiciul moral trebuie să fie juste, raționale și echitabile, adică trebuie stabilite în așa fel încât să asigure efectiv o compensare suficientă a prejudiciului moral cauzat, cu menținerea echilibrului între daunele efectiv pricinuite și suma acordată.

Alexandru Savva a menționat că i-au fost cauzate suferințe psihice, prin faptul că a fost învinuit pe nedrept pentru săvârșirea unei contravenții, de alt fel suferințele psihice s-au manifestat prin faptul că a fost învinuit pentru acțiuni care s-au dovedit că nu au avut loc.

Referitor la cheltuielile de judecată suportate în prezentul litigiu, recurentul a evidențiat că activitatea avocatului nu se rezumă la prezența sa, obligatoriu, în cadrul ședințelor de judecată, însă la acordarea asistenței juridice, exprimate, la caz, prin întocmirea actelor cu caracter juridic, acordarea de consultații, fapt, în speță, realizat. Din conținutul actelor de procedură realizate rezultă cert că proiectele actelor au fost întocmite de avocatul Vitalie Tihon, prezentate în cadrul raportului de acordare a asistenței juridice, pentru a fi susținute, prezentate în fața instanței.

Alexandru Savva a susținut că nu prezența fizică a avocatului constituie o dovadă de acordare a asistenței juridice, însă a actelor și acțiunilor realizate de avocat în interesul clientului său. La caz, nu este clar, în baza cărui temei juridic valabil, dar mai importat, în baza cărei probe, instanța a ajuns la concluziile sale. Mai mult, prin respingerea cerinței de compensare a cheltuielilor de asistență juridică în cadrul cauzei pendinte, acesta a fost discriminat.

La 10 martie 2023, prin intermediul poștei electronice, Inspectoratul General al Poliției și Inspectoratul Național de Securitate Publică au depus cerere de recurs împotriva deciziei din data de 31 ianuarie 2023 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei contestate pronunțarea unei noi hotărâri de respingere integrală a cererii de chemare în judecată. (f.d.18-25, vol.II)

În motivarea recursului, Inspectoratul General al Poliției și Inspectoratul Național de Securitate Publică au invocat dezacordul cu decizia instanței de apel, considerând-o a fi neîntemeiată și neargumentată, nefiind constatate și elucidate pe deplin toate circumstanțele importante pentru soluționarea pricinii.

Capătul de cerere privind solicitarea încasării prejudiciului material, cu titlu de cheltuieli suportate de reclamant în prezenta cauză, este neîntemeiată, nefondată, abuzivă și pur declarativă, în acest sens nefiind prezentate probe pertinente și concludente.

La fel au menționat că Alexandru Savva nu este îndreptățit să solicite repararea prejudiciului material cauzat, din motiv că nu se află în nici una din cazurile prevăzute de art. 383, alin. (3), art.384, alin.(2), lit. u) și art.384 alin.(3<sup>1</sup>) din Codul

contravențional și anume nu există nicio hotărâre definitivă prin care acesta să fi fost declarat nevinovat, ori procesul-verbal contravențional și decizia agentului constator să fi fost anulate în temeiul art.441 și art. 448 din Codul contravențional, motivând lipsa faptului contravenției.

Din hotărârea anexată de către Alexandru Savva la cererea de chemare în judecată nu se constată condiția obligatorie stipulată de prevederile art. 384 alin.(3<sup>1</sup>) din Codul contravențional și anume nu a fost constatat caracterul ilicit al acțiunilor sau al inacțiunilor autorității competente să constate contravenție sau să soluționeze cauza contravențională.

Recurenții au declarat că agentul constator la momentul depistării comiterii unei fapte care poate fi calificată drept contravenție, este obligat nemijlocit de a întreprinde toate măsurile prevăzute de Codul Contravențional. Din acest motiv, acestea nici într-un caz nu pot fi calificate drept acțiuni ilegale, deoarece îndeplinirea cu exactitate a atribuțiilor de serviciu este o îndatorire directă, motiv pentru care nu pot fi reținute argumentele reclamantului precum că, agentul constator ar fi comis abateri de la prevederile legale.

Alexandru Savva a înaintat neîntemeiat cererea de chemare în judecată, iar temeiurile invocate nefiind aplicabile speței, or, dispozițiile Codului contravențional în care sunt prevăzute drepturile de recuperare a prejudiciului material presupus cauzat sunt aplicabile doar în cadrul proceselor contravenționale, iar faptul că Alexandru Savva nu a dorit să beneficieze de drepturile prevăzute în procesul contravențional, fiind emise hotărâri definitive asupra cazului contravențional, nu poate fi imputat Inspectoratului Național de Securitate Publică.

Inspectoratul General al Poliției și Inspectoratul Național de Securitate Publică au susținut că repararea prejudiciului moral se face și în lipsa vinovăției autorului, faptei ilicite, neignorând circumstanțele și cazurile enumerate și anume în cazul în care prejudiciul este cauzat prin condamnare ilegală, tragere ilegală la răspundere penală, aplicare ilegală a arestului preventiv sau a declarației scrise de a nu părăsi localitatea, aplicarea ilegală în calitate de sancțiune administrativă a arestului, muncii neremunerate în folosul comunității și în alte cazuri prevăzute de lege.

În temeiul Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, unul din criteriile orientative generale de apreciere a prejudiciului moral este criteriul echității, care exprimă că indemnizația trebuie să prezinte o justă și integrală despăgubire și se traduce prin necesitatea ca partea vătămată să primească o satisfacție echitabilă pentru prejudiciul moral suferit. Cuantumul despăgubirilor trebuie astfel stabilit, încât acestea să aibă efect compensatoriu și nu trebuie să constituie nici sume excesive pentru autorii daunelor și nici venituri nejustificative pentru victimele daunelor.

Alexandru Savva nu poate pretinde de la Inspectoratul Național de Securitate Publică prejudiciul material și prejudiciul moral cauzat în rezultatul tragerii ilegale la răspundere contravențională, în condițiile în care acesta nu este pârâtul corespunzător, or, la caz organul care reprezintă statul în instanța de judecată pe această categorie de cauze este Ministerul Justiției.

Totodată, au menționat că, dreptul persoanei de recuperare a prejudiciului cauzat survine numai în cazul și perioada procesului contravențional, astfel contravenientul avea dreptul de a solicita recuperarea prejudiciului în cadrul procesului contravențional. Prevederile Legii nr.1545-XIII din 25 februarie 1998 nu sunt aplicabile speței, din considerentul că la art. 3 alin.(1) și (2) prevede condițiile în care

este reparabil prejudiciul material și moral cauzat persoanei fizice, iar la art. 6 sunt stipulate cazurile în care apare dreptul la repararea prejudiciului, în mărimea și modul stabilite de prezenta lege, precum și art. 10 din aceeași lege.

La caz, nu poate fi invocată prejudicierea materială și morală, astfel încât reclamantul, contrar prevederilor art. 118, alin.(1) din Codul de procedură civilă, nu a făcut dovada acestor circumstanțe pretinse.

Recurenții au menționat că reclamantul a interpretat eronat prevederile legale potrivit cărora bugetul de stat, prin intermediul Inspectoratului Național de Securitate Publică, urmează să suporte cheltuieli iraționale ce țin de repararea unui prejudiciu presupus, or, la caz, lui Alexandru Savva nu i-au fost aduse prejudicii ce l-ar îndreptăți în a solicita repararea lor, totodată, ultimului, fiind posibil de a fi presupus, că, i-a fost reparat prejudiciu prin anularea sancțiunilor prevăzute de Codul contravențional.

Cu referire la capătul de cerere privind constatarea încălcării dreptului la un proces echitabil, de a nu fi tras eronat la răspunderea contravențională și aplicarea ilegală a sancțiunii administrative, recurenții au menționat că, argumentele și declarațiile cu privire la acțiunile ilegale ale agentului constatator și prezumția nevinovăției, nu pot fi examinate prin prisma legislației civile. Or, prezumția nevinovăției și cazurile de tragere la răspundere contravențională, sunt prevăzute de normele corespunzătoare din Codul contravențional. Prin urmare, în speță sunt aplicabile și prevederile art. 265 lit. a) din Codul de procedură civilă, de încetare a procesului în partea pretenției privind prezumția nevinovăției, din motiv că această solicitare nu urmează a fi judecată în procedură civilă.

La 28 noiembrie 2023 Alexandru Savva a depus considerații, prin care a susținut cele invocate în cererea de recurs, suplimentar a menționat că prin hotărârea instanței de fond și decizia instanței de apel este încălcat principiul securității raporturilor juridice ca parte componentă a dreptului la un proces echitabil, care presupune o practică judecătorească unitară. (f.d. 87-98, vol.II)

În conformitate cu prevederile art. 434, alin.(1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Decizia instanței de apel a fost pronunțată la 31 ianuarie 2023, notificată recurenților, prin intermediul poștei electronice, la 17 februarie 2023. (f.d.240, vol.I)

Recursurile declarate de către Alexandru Savva, reprezentat de avocatul Vitalie Tihon, la 01 februarie 2023 și de către Inspectoratul General al Poliției și Inspectoratul Național de Securitate Publică, la 10 martie 2023 sunt în termen.

Curtea Supremă de Justiție a expediat Ministerului Justiției, Inspectoratului General al Poliției și Inspectoratului Național de Securitate Publică copia recursului depus de către Alexandru Savva, iar lui Alexandru Savva copia recursului depus de către Inspectoratul General al Poliției și Inspectoratul Național de Securitate Publică.

Copia recursurilor au fost recepționate de către autoritățile intime la 03 martie 2023, iar de către Alexandru Savva, la 23 martie 2023, fapt confirmat prin avizele de recepție anexate la materialele dosarului. (f.d 15-17, 31, vol. II)

Până la data examinării recursurilor, Ministerul Justiției, Inspectoratul General al Poliției și Inspectoratul Național de Securitate Publică nu au prezentat opinia asupra argumentelor invocate în recursul depuse de Alexandru Savva și nici Alexandru Savva nu a prezentat opinia asupra argumentelor invocate în recursul depus de Inspectoratul General al Poliției și Inspectoratul Național de Securitate Publică.

Dat fiind faptul că instanța de recurs a comunicat intimațiilor copia recursurilor, lipsa unei referințe din partea acestora nu va împiedica Curtea să examineze recursurile în fond.

Prin Legea nr. 246 din 31 iulie 2023 pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) au fost operate modificări în Codul de procedură civilă, care au intrat în vigoare la 01 septembrie 2023.

În conformitate cu prevederile art. XI alin. (1) și (3) din Legea nr. 246 din 31 iulie 2023 prezenta lege intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, cu excepția art. IV, art. V, pct.1–9, pct.11–16 și art. VII, care vor intra în vigoare la 01 septembrie 2023.

Recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

Din sensul normei de drept enunțate, urmează că legiuitorul a optat pentru principiul aplicării imediate a noilor reglementări procedurale, cu excepția temeiurilor în baza cărora se vor examina recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi.

Având în vedere că legea procedural civilă, care impune obligații noi anulează sau reduce drepturile procedurale ale participanților la proces, limitează exercitarea unor drepturi ori stabilește sancțiuni procedurale noi sau suplimentare, nu are putere retroactivă, recursurile declarate de către avocatul Vitalie Tihon, în interesele lui Alexandru Savva, de către Inspectoratul General al Poliției și Inspectoratul Național de Securitate Publică, până la data intrării în vigoare a Legii nr. 246 din 31 iulie 2023 vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii acestora, însă procedura de examinare conform noilor reglementări.

În conformitate cu prevederile art. 431 din Codul de procedură civilă examinarea recursului împotriva deciziilor instanțelor de apel ține de competența Curții Supreme de Justiție.

Asupra admisibilității recursului decide un complet din 3 judecători.

Recursul considerat admisibil se examinează într-un complet din 3, 5 sau 9 judecători ai Curții Supreme de Justiție.

Judecătorii care au examinat admisibilitatea recursului pot participa și la examinarea recursului în cauză.

Studiind materialele dosarului în raport cu argumentele invocate în recursuri, în coroborare cu normele de drept aplicabile speței, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a admite recursurile, de a casa decizia din 31 ianuarie 2023 a Curții de Apel Chișinău și de a remite cauza la rejudecare în instanța de apel.

În conformitate cu articolul 445, alin. (1), lit. c) din Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Completul de judecată consideră imperioase dezideratele Curții Europene a Drepturilor Omului reținute în cauza Zubac v. Croația (hotărârea din 05 aprilie 2018) potrivit cărora, din moment ce preeminența dreptului constituie un principiu fundamental al democrației și al Convenției, nu putea exista nicio așteptare, în baza

Convenției sau de altă natură, potrivit căreia Curtea Supremă trebuia să ignore sau să nu aibă în vedere nereguli procedurale evidente.

Instanța de recurs constată că, înaintând prezenta cerere de chemare în judecată, reclamantul Alexandru Savva a solicitat constatarea încălcării dreptului de a nu fi tras ilegal la răspundere contravențională, lezării dreptului la prezumția nevinovăției, încasarea prejudiciului moral în mărime de 10 000 lei ca rezultat a tragerii ilegale la răspundere contravențională și încasarea tuturor cheltuielilor de judecată.

Fiind investită cu examinarea cauzei Judecătoria Chișinău, sediul Centru, prin hotărârea din 30 iunie 2022, a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de Alexandru Savva, a încasat de la Inspectoratul Național de Securitate Publică în beneficiul lui Alexandru Savva suma de 2 000 lei, cu titlu de prejudiciu moral, ca rezultat al tragerii ilegale la răspundere contravențională, suma de 3 000 lei, cu titlu de prejudiciu material (cheltuieli de asistență juridică suportate în cadrul examinării cauzei contravenționale), în rest, a respins cererea de chemare în judecată depusă de Alexandru, ca fiind nefondată. (f.d.119,132-139, vol.I)

Judecând cauza în ordine de apel, Curtea de Apel Chișinău, prin decizia din data de 31 ianuarie 2023, a respins cererile de apel depuse de Inspectoratul General al Poliției, Inspectoratul Național de Securitate Publică și de Alexandru Savva, a menținut hotărârea din 30 iunie 2022 și încheierea din 04 octombrie 2022 ale Judecătoria Chișinău, sediul Centru. (f.d. 220,221-239, vol.I)

Curtea de Apel Chișinău a stabilit că Alexandru Savva, în baza prevederilor art. 1398, art. 1405 din Codul civil, art. 384 din Codul contravențional și al Legii privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998, are dreptul de a solicita repararea prejudiciului moral și material pentru atragerea ilegală la răspundere contravențională, deoarece, prin faptul anulării procesului-verbal nr. MAI 04704870 din 08 iulie 2019 și a deciziei de sancționare, s-a constatat încălcarea dreptului de a nu fi tras la răspundere contravențională ilegală și lezarea dreptului la prezumția nevinovăției.

Totodată, în baza art. 13 din Legea nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998, instanța de apel a concluzionat că prejudiciul cauzat prin aplicarea ilicită a amenzilor contravenționale se repară de către organele care le-a aplicat, la caz de către Inspectoratul Național de Securitate Publică, respingând argumentul Inspectoratului Național de Securitate Publică că pe cazul dat este pârâtul necorespunzător.

Efectuând controlul judiciar al deciziei Curții de Apel Chișinău din 31 ianuarie 2023, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că soluția instanței de apel de a menține hotărârea instanței de fond este prematură, rezultată din aprecierea necuvenită a pretențiilor formulate în prezentul litigiu în raport cu materialul probator anexat la dosar, precum și normele de drept ce reglementează acest aspect.

În speță, Alexandru Savva a solicitat constatarea încălcării dreptului de a nu fi tras ilegal la răspundere contravențională, constatarea lezării dreptului la prezumția nevinovăției, repararea prejudiciului material și moral cauzat prin încălcarea acestuia drept.

Prin prisma art. 2 din Legea nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998 rezultă că prin acțiuni ilicite se subînțelege acțiuni sau inacțiuni ale organului împuternicit să examineze cazurile cu privire la contravenții, ale organului de urmărire penală sau ale instanței de judecată, care exclud vinovăția acestora, al căror caracter ilegal se manifestă prin încălcarea principiului general, potrivit căruia nici o persoană

nevinovată nu poate fi trasă la răspundere și nu poate fi judecată, (erori) ori fapte ale persoanelor cu funcție de răspundere din organul de urmărire penală sau din instanța de judecată, manifestate prin încălcarea intenționată a normelor procedurale și materiale în timpul procedurii penale sau contravenționale (infrațiuni).

Articolul 3, alin. (1) al aceleași norme legale prevede că este reparabil prejudiciul material și moral cauzat persoanei fizice sau juridice în urma:

a) reținerii ilegale, aplicării ilegale a măsurilor preventive sub formă de arest, de declarație de a nu părăsi localitatea sau țara, tragerii ilegale la răspundere penală;

b) condamnării ilegale, confiscării ilegale a averii, supunerii ilegale la muncă neremunerată în folosul comunității;

c) efectuării ilegale, în cazul urmăririi penale ori judecării cauzei penale, a percheziției, ridicării, punerii ilegale sub sechestru a averii, eliberării sau suspendării ilegale din lucru (funcție), precum și în urma altor acțiuni de procedură care limitează drepturile persoanelor fizice sau juridice;

d) supunerii ilegale la arest contravențional, reținerii contravenționale ilegale sau aplicării ilegale a amenzii contravenționale de către instanța de judecată;

e) efectuării măsurilor speciale de investigații cu încălcarea prevederilor legislației;

f) ridicării ilegale a documentelor contabile, a altor documente, a banilor, a stampilelor, precum și în urma blocării conturilor bancare.

Totodată, art. 13, alin. (1) din Legea nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998 prevede că repararea prejudiciul material și moral cauzat prin aplicarea ilicită a amenzilor contravenționale de către alte organe decât instanța de judecată se repară de către aceste organe.

Prin urmare, pentru prejudiciul material sau moral cauzat prin aplicarea ilicită a amenzilor contravenționale de către agentul constatator, este responsabil organul care a constatat contravenția.

La rândul său alin. (2), lit. u), art. 384 din Codul contravențional prevede că persoana în a cărei privință a fost pornit proces contravențional are dreptul să ceară și să primească despăgubiri pentru prejudiciul cauzat prin acțiunile sau inacțiunile ilicite ale autorității competente să constate contravenția sau să soluționeze cauza contravențională.

La caz, contravenția a fost constatată de către agentul constatator al Inspectoratului Național de Securitate Publică al Inspectoratului General al Poliției.

Prin hotărârea din 19 martie 2020 a Judecătoria Chișinău, sediul Ciocana, menținută prin decizia din 05 noiembrie 2020 a Curții de Apel Chișinău, s-a încetat procesul contravențional intentat de către agentul constatator al Inspectoratului Național de Patrulare în privința lui Alexandru Savva, din motivul inexistenței faptei contravenționale.

Alexandru Savva, invocând încălcarea dreptului de a nu fi tras ilegal la răspundere contravențională, a formulat pretențiile sale privind repararea prejudiciului material și moral față de Ministerul Justiției și Inspectoratul Național de Securitate Publică și Inspectoratul General al Poliției.

În virtutea art. 12, alin. (1) din Legea cu privire la activitatea Poliției și statutul polițistului nr. 320 din 27 decembrie 2012, Inspectoratul General al Poliției este unitatea centrală de administrare și control a Poliției, cu statut de persoană juridică și cu competență pe tot teritoriul Republicii Moldova.

Totodată, conform art. 14, alin. (1) din Legea nr. 320 din 27 decembrie 2012 cu privire la activitatea Poliției și statutul polițistului, în vederea îndeplinirii atribuțiilor specifice Poliției, prin ordinul ministrului afacerilor interne, la propunerea șefului Inspectoratului General al Poliției, se înființează subdiviziuni specializate.

Potrivit art. 15-17 al Regulamentului privind organizarea și funcționarea Inspectoratului General al Poliției, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 547 din 12 noiembrie 2019, Inspectoratul are în subordinea sa: 1) subdiviziuni specializate; 2) subdiviziuni teritoriale.

În vederea îndeplinirii atribuțiilor specifice Poliției, la propunerea șefului Inspectoratului, prin ordin al ministrului afacerilor interne, se înființează subdiviziuni specializate, inclusiv subdiviziunea care va avea calitatea de organ de urmărire penală.

Subdiviziunile specializate reprezintă entități ale Poliției de competență teritorială generală, cu sau fără personalitate juridică, aflate în subordinea Inspectoratului.

Instanța de recurs, analizând decizia Curții de Apel Chișinău din 31 ianuarie 2023 constată că instanța de apel corect a stabilit că Alexandru Savva are dreptul de a solicita repararea prejudiciului moral și material cauzat prin atragerea ilegală la răspundere contravențională, însă, prematur a menținut hotărârea instanței de fond prin care s-a dispus încasarea prejudiciului material și moral de la Inspectoratul Național de Securitate Publică, fără a analiza prin prisma Legii cu privire la activitatea Poliției și statutul polițistului nr. 320 din 27 decembrie 2012 și a Regulamentului privind organizarea și funcționarea Inspectoratului General al Poliției, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 547 din 12 noiembrie 2019, cine repară prejudiciul cauzat prin tragerea ilegală la răspundere contravențională.

În acest aspect, este evident că instanța de apel a trecut în mod superficial asupra circumstanțelor cauzei, fără a stabili cine se face responsabil pentru repararea prejudiciului cauzat prin tragerea ilegală la răspundere contravențională în condițiile în care Alexandru Savva a formulat pretențiile privind repararea prejudiciului material și moral față de Ministerul Justiției, Inspectoratul Național de Securitate Publică și Inspectoratul General al Poliției, dacă Inspectoratul Național de Securitate Publică prin efectul legii poate fi subiect de sine stătător în raportul obligațional de răspundere civilă și poate avea calitatea de pârât.

De asemenea, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată ca instanța de apel a menținut soluția instanței de fond privind admiterea pretenției lui Alexandru Savva privind repararea prejudiciului material în mărime de 3 000 lei, format din cheltuielile de asistență juridică suportată în cadrul dosarului contravențional.

În conformitate cu art. 7, lit. e) din Legea nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998 în cazurile menționate la art. 3, persoanei fizice sau juridice i se compensează sau i se restituie sumele plătite de ea pentru asistența juridică.

În susținerea pretenției cu privire la compensarea sumelor plătite pentru asistența juridică în cadrul cauzei contravenționale Alexandru Savva a prezentat bonul de plată seria PL nr. 238902 din 04 martie 2020, actul intermediar din 04 martie 2020 de predare-primire a serviciilor acordate în baza contractului de mandat nr. LI din 02 septembrie 2019 și copia mandatului seria MA, nr 1476154 din 02 septembrie 2019 prin care a delegat împuterniciri avocatului Vitalie Tihon de al reprezenta în cauza contravențională. (f.d. 56,58,59, vol.I)

Totodată, instanța de recurs constată că în prezenta acțiune Alexandru Savva a fost reprezentat de avocatul Vitalie Tihon, iar drept confirmare a împuternicirilor a prezentat mandatul seria MA, nr 1476148 din 29 decembrie 2021. (f.d. 63, vol.I)

Conform art. 2 din Hotărârea Guvernului nr. 158 din 28 februarie 2013 cu privire la aprobarea formularului și modului de utilizare a mandatului avocatului și al avocatului stagiar, formularul mandatului avocatului și al avocatului stagiar sunt *documente de strictă evidență*, care confirmă împuternicirile acestora.

Analizând mandatele avocaționale prezentate de către Alexandru Savva, care sunt de strictă evidență, instanța de recurs observă că mandatul avocațional, prin care Alexandru Savva l-a împuternicit pe avocatul Vitalie Tihon de a-i acorda asistență juridică în cadrul în procesul contravențional, eliberat la 02 septembrie 2019, are un număr mai mare (1476154), decât mandatul eliberat la 29 decembrie 2021 pentru reprezentarea intereselor în prezenta acțiune (1476148).

În conformitate cu art.11, alin. (3) din Legea nr. 1260-XV din 19 iulie 2002 cu privire la avocatură nu se admite acordarea de către avocat a asistenței juridice de reprezentare a intereselor în instanțele de judecată în alt temei decât în baza contractului de asistență juridică înregistrat la cabinetul avocatului sau la biroul asociat de avocați.

În aceste circumstanțe Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție evidențiază că instanța de apel pentru a menține soluția instanței de fond privind admiterea pretenției cu privire la repararea prejudiciului material suportat cu titlu de cheltuieli de judecată în cauza contravențională întâi urma să verifice dacă Alexandru Savva și avocatul Vitalie Tihon au încheiat contractul de asistență juridică, dacă într-adevăr avocatul Vitalie Tihon a acordat asistență juridică lui Alexandru Savva în cadrul cauzei contravenționale și dacă acest mandat care este de evidență strictă într-adevăr a fost eliberat la data de 02 septembrie 2019, anume pentru cauza contravențională de referință.

Așa dar, prin prisma efectului devolutiv al apelului cu care a fost investită prin lege, instanța de apel avea obligația la judecarea fondului cauzei să stabilească și să analizeze minuțios aspectele enunțate supra, să verifice cine poartă răspundere pentru prejudiciul cauzat prin tragerea ilegală la răspundere contravențională. Totodată în eventualitatea depistării responsabilului de repararea prejudiciului și admiterea pretenției cu privire la repararea prejudiciului moral, la stabilirea cuantumului prejudiciului să verifice întrunirea criteriilor orientative de apreciere a prejudiciului moral, inclusiv să țină cont de gravitatea contravenției.

În aceste circumstanțe, Completul de judecată ajunge la concluzia că recurenții nu au fost auziți de instanța de apel, într-un mod echitabil, cu respectarea garanțiilor prevăzute la articolul 6 din Convenție.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a reținut constant în jurisprudența sa ca dreptul la un proces echitabil, garantat de art. 6 paragraful 1 din Convenție, nu poate trece drept efectiv decât dacă cererile și observațiile părților sunt în mod real ascultate, adică în mod real și concret examinate de către instanța sesizată. Altfel spus, art. 6 din CEDO, implică în special în sarcina instanței, obligația de a proceda la un examen efectiv al mijloacelor de proba, al argumentelor și elementelor de proba ale părților.

În această ordine de idei, în condițiile din speță, constatările instanței de apel nu conțin o argumentare clară, bazată pe suportul probator existent la materialele cauzei, din care să rezulte procesul deliberării și adoptării soluției emise, astfel încât instanța de recurs este în dificultate de a exercita controlul judiciar asupra unei asemenea soluții și să verifice temeinicia și legalitatea soluției adoptate.

În concluzie și în sensul art. 6 alin. (1) al Convenției, instanța de recurs ține să menționeze că instanțele de judecată, trebuie, să indice cu suficientă claritate motivele pe care-și întemeiază hotărârile, iar având în vedere caracterul determinant al

concluziilor sale să precizeze noțiunile, ce implică o apreciere a faptelor supuse examinării. De asemenea, noțiunea de proces echitabil impune ca instanța de judecată să nu-și motiveze doar sumar hotărârea sa, ci să examineze efectiv problemele esențiale care-i sunt supuse aprecierii și să nu se mulțumească de a proba pur și simplu concluziile uneia dintre părți.

Dat fiind faptul că instanța de apel a emis o decizie prematură, dictată de neelucidarea tuturor circumstanțelor pertinente speței, iar lichidarea acestor lacune în cadrul procedurii de examinare în recurs nu este posibilă, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție concluzionează necesitatea admiterii recursurilor depuse de către avocatul Vitalie Tihon, în interesele lui Alexandru Savva, de către Inspectoratul General al Poliției și Inspectoratul Național de Securitate Publică și casării deciziei din 31 ianuarie 2023 a Curții de Apel Chișinău, cu restituirea cauzei spre rejudecare în Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

La rejudecarea cauzei, instanța de apel urmează să țină cont de cele menționate și reexaminând cauza, să emită o decizie legală și întemeiată, cu respectarea dreptului părților la un proces echitabil.

În conformitate cu art. 431, art. 445, alin. (1), lit. c) din Codul de procedură civilă, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

decide:

Se admit recursurile declarate de către avocatul Vitalie Tihon, în interesele lui Alexandru Savva, de către Inspectoratul General al Poliției și Inspectoratul Național de Securitate Publică.

Se casează integral decizia din 31 ianuarie 2023 a Curții de Apel Chișinău, adoptată în cauza civilă, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Alexandru Savva împotriva Ministerului Justiției, Inspectoratului General al Poliției și Inspectoratului Național de Securitate Publică cu privire la constatarea încălcării dreptului de a nu fi tras ilegal la răspundere contravențională, constatării încălcării dreptului la prezumția nevinovăției admise prin întocmirea procesului-verbal cu privire la contravenție și a deciziei de sancționare, repararea prejudiciului material, moral și compensarea cheltuielilor de judecată, cu trimiterea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președinte, judecător

Aliona Miron

judecătorii

Ion Malanciuc

Diana Stănilă